

Aan:
Provinciale Staten

Onderwerp:
Startconvenant.

1. Wij stellen u voor:
In te stemmen met het concept-startconvenant Toekomst Almere.
2. Toelichting:

Beschrijving voortgang project

Het Kabinet heeft bij de brief van 1 maart 2002 aan de gemeente Almere en de provincie Flevoland, de partijen uitgenodigd om samen met het Rijk een Integraal Ontwikkelingsplan (IOP Almere) op te stellen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de opgave uit de Vijfde Nota RO.

In reactie op de brief van het Kabinet is de afgelopen maanden door de gemeente Almere, de provincie Flevoland en de verschillende departementen verkend op welke wijze en onder welke voorwaarden een IOP Almere kan worden opgesteld. Dit is opgenomen in een concept-startconvenant. Bijgevoegd treft u de laatste versie aan.

De afgelopen periode is de aandacht uitgegaan naar het proces en de op te zetten organisatie. Door de coördinerende Minister van VROM is een projectdirecteur, de heer J. van der Aa, voormalig wethouder van Amsterdam, aangesteld. Gezamenlijk met de drie programmamanagers van VROM, de provincie Flevoland en de gemeente Almere en een aantal ondersteunende medewerkers vormen zij het projectbureau Toekomst Almere. Binnen de provincie is er een provinciale projectorganisatie, van waaruit de coördinatie en inbreng in het project vanuit de provincie plaatsvindt. Onze programmamanager geeft tevens leiding aan deze projectorganisatie.

Mede door de politieke context van dit moment ligt het accent voornamelijk bij de procedurele kant van het project. Inmiddels is bekend dat de Tweede Kamer de Vijfde Nota RO controversieel heeft bepaald, maar de Tweede Kamer wel de stellingnamebrief wil behandelen. Het is mogelijk dat in vervolg op de stellingnamebrief het startconvenant wordt getekend.

Demissionair Minister Kamp heeft net voor de val van het Kabinet de gemeente Almere en de provincie Flevolands verzocht om hun inzet ten aanzien van het project duidelijk te maken (zie bijgevoegde kopie van de brief van Minister Kamp van 16 oktober 2002). Daarbij is door Minister Kamp verwoord dat hij de in de brief van Minister Pronk aangegeven integrale opgave voor Almere van cruciaal belang acht voor de verstedelijkingsopgave van de Deltametropool als geheel. Dit beeld is inmiddels bevestigd in de stellingnamebrief vanuit het Rijk. Aangegeven is dat het een nationaal project betreft en dat zal worden opgenomen in het integraal ontwikkelingsplan Almere onder welke condities de verdere verstedelijking zal plaatsvinden, met welk tempo en welke fasering.

Besluiten over de beschikbaarstelling van rijksmiddelen voor Almere worden in het

Statenvergadering:
6 februari 2003

Agendapunt:
7

Lelystad:
12 december 2002

Registratienummer:
PS03.0008

Inlichtingen:
C. Visser

Afdeling:
IOP Almere

kader van het IOP Almere genomen. Daarbij is opgenomen dat er sprake kan zijn van een herprioritering van middelen binnen het MIT.

Op 9 december bezocht minister Kamp Almere. Onderdeel van het bezoek was een bestuurlijk overleg tussen de Minister, het College van B en W van Almere en ons College. Tijdens dit overleg heeft de minister opnieuw bevestigd dat de verdere ontwikkeling van Almere een Rijksprioriteit is.

Op 14 maart a.s. zal de Ministerraad over het startconvenant een besluit nemen. Het ligt voor de hand dat de gemeenteraad van Almere en Provinciale Staten van Flevoland zich voor die datum over dit Startconvenant uitspreken.

Inhoud startconvenant

De samenwerkende partijen leggen in het startconvenant vast hoe en met welke inzet ze gaan werken aan de totstandkoming van het IOP Almere. Het convenant geeft de werkagenda voor het plan, dat sterk procesmatig is ingevuld in het startconvenant.

Uitgegaan wordt van een aantal stappen die moesten worden gezet in het vervolg. Allereerst wordt een integraal ontwikkelingsplan opgesteld, op basis van het op verschillende deelterreinen uitwerken van profielen en een nieuw stedelijk concept 2030, en daarna een bestuursakkoord, waarbij ook de investeringen duidelijk moeten zijn voor de periode 2003-2030.

De te beantwoorde kernvraag is hoe willen mensen leven in het Almere van 2030 en hoe kunnen hun sociale, culturele en economische behoeften op een verantwoorde wijze worden geacommodeerd. Niet alleen de ruimtelijke opgave, maar juist de sociaal-culturele en economische invalshoek zijn essentieel. In het inmiddels ambtelijk geaccordeerde startconvenant is opgenomen dat om een evenwicht te kunnen bereiken tussen verstedelijking en ontwikkeling van het voorzieningsniveau het noodzakelijk is om de omvang en achterstanden voor de totale periode tot 2030 te onderzoeken. Het jaar 2010 is daarbij een tussentijds ijkpunt. Dit betekent dat het IOP Almere niet alleen betrekking heeft op het accommoderen van de groei tot 2030, maar ook op het inhalen van de gezamenlijk erkende achterstanden op kortere termijn.

Provinciale positiebepaling in het startconvenant

Het Rijk heeft de opgave voor Almere geplaatst in het perspectief van de Delta-metropool. De gemeente Almere ziet op kortere termijn vooral relaties in westelijke richting. Vanuit de provincie is ingestoken op een meerzijdige oriëntatie van de provincie in relatie met de ontwikkelingen in Almere, het plaatsen van de provincie als schakel tussen de Noordvleugel van de Deltametropool en het noorden en oosten van Nederland. In relatie daarmee is in de afspraken van het conceptstartconvenant opgenomen dat als onderdeel van het integrale ontwikkelingsplan Almere een visie wordt gegeven op de wisselwerking met het overig provinciaal gebied.

Deze visie wordt ontwikkeld in een "Atelier Almere in Flevoland", waarvan de

provincie trekker zal zijn. Via de provincie zal de inbreng van de overige gemeenten in Flevoland plaatsvinden. Daarnaast zijn de provincie Flevoland en de gemeente Almere verantwoordelijk voor de afstemming met de partijen in de regio (provincie Noord-Holland, provincie Utrecht, gemeente Utrecht).

Inmiddels hebben de gemeentebesturen van Almere en Amsterdam aanbevolen dat de gemeente Amsterdam alsnog medeondertekenaar van het convenant zou moeten worden. Mits dat zonder noemenswaardige tekstaanpassingen gebeurt en ook niet tot tijdsverlies leidt, hebben wij daartegen geen bezwaar.

Wat het provinciale gebied betreft, hebben wij inmiddels eerste gesprekken gevoerd met delegaties van de colleges van Zeewolde en Lelystad en in het portefeuillehoudersoverleg Ruimtelijke Ordening.

Een bijzondere positie neemt Zeewolde in. Een belangrijk deel van de ontwikkelingen zal zich immers op het huidig grondgebied van Zeewolde afspelen.

Naar ons oordeel zal aan een gemeentegrenswijziging niet zijn te ontkomen wanneer Almere een Rijksproject wordt met forse groeitaken. Het is ongewenst deze stedelijke ontwikkeling vanuit twee gemeenten te sturen. Wij hebben B en W van Zeewolde over onze opvatting in deze geïnformeerd. Overigens gaan wij ervan uit dat de betrokken gemeenten gezamenlijk tot overeenstemming over gemeentegrenswijziging zullen komen.

3. Advies van de Commissie voor advies:
De commissie van AZ stemt in met het voorstel m.u.v. de GroenLinks-fractie die een voorbehoud maakt.
4. Ontwerp-besluit:

Provinciale Staten van Flevoland,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 17 december 2002
nr. IOP/02.091390/A

BESLUITEN:

In te stemmen met het concept-startconvenant Toekomst Almere.

De Commissaris van de Koningin, de heer mr. M.J.E.M. Jager te machtigen om namens de provincie het startconvenant te ondertekenen.

De Commissaris van de Koningin te machtigen tot het beoordelen van eventuele aanvullende tekstvoorstellen van meer technisch redactionele aard voor het startconvenant door andere partijen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Flevoland d.d. *.

,griffier.

,voorzitter.

5. Bijlagen
Startconvenant
6. Ter lezing gelegde stukken
Brief van Pronk 1-3-2002
Brief van Kamp 16-10-2002
Reactie op brief van Kamp

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
 ,griffier. ,voorzitter.

Projectbureau Toekomst Almere

TOEKOMST ALMERE

Startconvenant

Derde concept
Ambtelijk vastgesteld d.d. 12 november
2002
10 december 2002

Samenvatting Startconvenant Toekomst Almere

De opgave

De ontwikkeling van Almere staat prominent op de politieke agenda's. In PKB deel 3 van de Vijfde Nota is een aanzienlijke verstedelijkingsopgave voor de Deltametropool onderkend, waarbij Almere een belangrijke rol moet gaan vervullen. Deze opgave is bevestigd in de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijke Beleid, vastgesteld in de ministerraad van 1 november 2002. Voor het verkennen, begeleiden en uitwerken van de toekomstige opgave voor Almere is door de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het Rijk het project 'Toekomst Almere' gestart. Met dit startconvenant geven de partijen het startsein om samen te werken aan deze toekomstige ontwikkeling. De partijen leggen vast hoe en met welke inzet zij gezamenlijk gaan werken aan de toekomstige ontwikkeling van Almere.

Het doel van het project 'Toekomst Almere' is het gezamenlijk verkennen en vervullen van de voorwaarden waaronder Almere op een verantwoorde wijze door kan groeien naar een stad van 300.000 tot 400.000 inwoners in 2030. De kernvraag die daarbij beantwoord moet worden is: Hoe willen mensen leven in het Almere van 2030 en hoe kunnen hun sociale, culturele en economische behoeften op een verantwoorde wijze worden geacommodeerd? Ter beantwoording van deze vraag worden de volgende vijf gemeenschappelijke uitgangspunten gehanteerd:

- 'Stad in balans',
- 'Duurzame en sociaal veilige ontwikkeling',
- 'Complementariteit op regionale schaal',
- 'Koppeling tussen korte en lange termijn',
- 'Financieel gezonde stad op de langere termijn'.

Om aan deze uitgangspunten te voldoen zijn 'samenwerking' en 'draagvlak' belangrijke voorwaarden. De partners zullen bij de uitwerking van de opgave elk vanuit hun eigen verantwoordelijke specifieke accenten leggen. Toch zal coalitievorming en intensieve samenwerking binnen de regio, tussen overheden en bedrijfsleven en tussen gemeente, provincie en rijk in dit proces essentieel zijn.

Startconvenant

In dit startconvenant erkennen de partijen dat Almere een goede locatie is voor het realiseren van een aanzienlijk deel van de verstedelijkingsbehoefte binnen de Deltametropool. Daarbij wordt afgesproken dat dit gepaard moet gaan met het opheffen van gezamenlijk erkende achterstanden op korte en lange termijn.

Het startconvenant bestaat uit twee onderdelen; in deel A zijn de procesafspraken verwoord, deel B vormt de toelichting op deze afspraken. De uitgangspunten worden benoemd en het proces wordt beschreven, maar ook de hoofdlijnen van de opgave worden verkend. Daarbij is specifiek aandacht voor de positie van de drie partijen ten opzichte van het te voeren proces. In de toelichting wordt ook een globale werkagenda gegeven. Een werkagenda die nu – in het beginstadium van dit proces – niet 'statisch' gevolgd kan worden, maar een goed inzicht geeft in de te bestuderen vraagstukken.

Dit startconvenant is door de ambtelijke Stuurgroep van Rijk, Provincie en Gemeente Almere vastgesteld op 12 november 2002. Er wordt onderzocht of er ook nog andere - regionale partners - zullen mee ondertekenen. Begin 2003 zal dit startconvenant ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad van Almere en de Provinciale Staten van Flevoland. Aan het nieuwe kabinet zal dit startconvenant ter ondertekening worden voorgelegd.

Vervolg

In een op te stellen Integraal Ontwikkelingsplan zal de opgave van Almere vorm krijgen. Langs een achttal pijlers, uitmondend in inhoudelijke 'profielen' zal een integrale toekomstvisie op Almere worden opgebouwd. Dit Ontwikkelingsplan zal de basis zijn voor een set van afspraken tussen Rijk, provincie en gemeente. Op onderdelen zullen ook afspraken met andere partners worden vastgelegd. Deze afspraken worden vastgelegd in een bestuursakkoord. Onderdeel van dit bestuursakkoord is in ieder geval een programma gericht op het wegwerken van gezamenlijk erkende achterstanden, het voorsorteren op een schaa sprong en de realisatie van de schaa sprong zelf.

INHOUD

DEEL A:	AFSPRAKEN	1
DEEL B:	TOELICHTING	5
1	PROJECT 'TOEKOMST ALMERE'	6
1.1	Waarom een gemeenschappelijk project?	6
1.2	Doel en uitgangspunten van het project	7
1.3	Stap voor stap op weg	8
2	OPGAVEN	10
2.1	Ontwikkeling van Almere	10
2.2	Ambities voor de toekomst	11
2.3	De gezamenlijke opgaven voor het project	12
2.4	Accenten bij de uitwerking van de opgaven	13
3	WERKAGENDA	15
3.1	Raamwerk van de agenda	15
3.2	Invulling van de agenda	16
4	ORGANISATIE	19
4.1	Organisatie van de samenwerking	19
4.2	Verantwoordelijkheden partners startconvenant	19
4.3	Tijdpad	20

Leeswijzer

Het Startconvenant bestaat uit twee delen. Deel A bevat de afspraken die de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het ministerie van VROM (namens het rijk) hebben gemaakt bij de start van het project 'Toekomst Almere'. Deel B bevat de toelichting op deze afspraken. Deel B bestaat uit vier hoofdstukken.

Na het inleidende hoofdstuk 1 zijn in hoofdstuk 2 'de opgaven' geschetst waarvoor de partners met betrekking tot de stad Almere staan op de korte en lange termijn.

Hoofdstuk 3 bevat 'de werkagenda' van het project. Deze is nu nog niet compleet. Wel wordt al het raamwerk geboden dat samen met de bewoners van Almere, andere overheden, maatschappelijke organisaties en het rijk nog moet worden ingevuld.

In Hoofdstuk 4 komt 'de organisatie' van het project aan de orde. Daarin wordt onder meer aangegeven hoe de samenwerking zal worden georganiseerd en welk tijdpad wordt gevolgd.

DEEL A: AFSPRAKEN

De toekomst van Almere begint vandaag!

Met dit Startconvenant voor het project 'Toekomst Almere' geven de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het rijk het startsein om samen te werken aan de toekomstige ontwikkeling van Almere in de periode 2002-2030. Aanleiding voor het Startconvenant vormt PKB deel 3 van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening. Hierin wordt de keuze gemaakt om nieuwe verstedelijking binnen de Deltametropool te bundelen op en aan de Randstadring én om als onderdeel daarvan aan Almere een belangrijke rol te geven in een verantwoorde opvang van deze groei. Deze opgave wordt bevestigd in de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijke Beleid, vastgesteld in de ministerraad van 1 november 2002.

In de afgelopen maanden hebben de gemeente Almere, de provincie Flevoland en verschillende departementen van het rijk verkend op welke wijze en onder welke voorwaarden Almere zal kunnen uitgroeien tot een grote stad. De partijen zijn bereid samen actief verder te werken aan deze opgave in het project 'Toekomst Almere'. Bij de start van dit project komen de partijen de volgende afspraken overeen.

Ondergetekenden erkennen dat:

- ✓ Almere - gezien de ruimedruk en opgaven uit de Vijfde Nota en de Stellingnamebrief - een goede locatie is voor het realiseren van een aanzienlijk deel van de verstedelijkingsbehoefte binnen de Deltametropool. Uitgangspunt voor de opvang van deze verstedelijkings-behoefte is dat deze bijdraagt aan de sociaal-maatschappelijke en economische kwalitatieve en duurzame ontwikkeling van zowel Almere als van de Deltametropool als geheel;
- ✓ Vóórdat een verdere groei kan worden ingezet het noodzakelijk is om gemeenschappelijk inzicht te krijgen in de huidige en toekomstige (on)evenwichtigheid tussen verstedelijking en de ontwikkeling van het voorzieningenniveau, zoals bijvoorbeeld op de gebieden bereikbaarheid, werkgelegenheid en maatschappelijke voorzieningen in Almere. Partijen zijn van mening dat een verdere groeiopgave op lange termijn gepaard moet gaan met het opheffen van gezamenlijk erkende achterstanden op korte en middellange termijn;
- ✓ Almere een brede integrale opgave kent voor de korte en de lange termijn. Een belangrijk uitgangspunt voor de toekomstige ontwikkeling van Almere is dat deze ook op lange termijn financieel gezond tot stand kan komen;

Ondergetekenden komen overeen:

- ✓ Op korte termijn een 'Integraal Ontwikkelingsplan Almere' op te stellen, dat onder regie van het rijk en door een intensieve en open samenwerking tussen overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven tot stand komt.
Het ontwikkelingsplan bevat een gemeenschappelijke toekomstvisie op Almere - geplaatst binnen de uitgangspunten van het concept Deltametropool - en geeft de strategie weer om vanuit het huidige profiel van Almere invulling te geven aan een nieuw stedelijk concept;
- ✓ Als onderdeel van het ontwikkelingsplan een aantal inhoudelijke 'profielen' uit te werken, enerzijds om te komen tot een gedeeld inzicht in de huidige situatie en de feitelijke achterstanden van Almere in relatie tot vergelijkbare steden, anderzijds als bouwsteen voor het nieuw stedelijk concept in een regionaal profiel. De volgende profielen worden in samenhang uitgewerkt;
 - Sociaal
 - Cultureel
 - Economisch
 - Bereikbaarheid
 - Groen-blauwe structuur
 - Wonen
 - Financiën en Grondbeleid
 - Bestuurlijke samenwerking

- ✓ Als onderdeel van het ontwikkelingsplan een 'nieuw stedelijk concept' voor Almere uit te werken. De kernvraag die met die uitwerking beantwoord moet worden is: Hoe willen mensen leven in het Almere van 2030 en hoe kunnen hun sociale, culturele en economische behoeften op een verantwoorde manier worden geacommodeerd?
- ✓ Als onderdeel van het ontwikkelingsplan een visie te geven op de wisselwerking met het overig gebied van de provincie Flevoland.
- ✓ Een programma qua omvang en fasering uit te werken voor de periode tot 2030, dat bestaat uit een samenhangend pakket van geld, regelgeving, samenwerking en mogelijk onorthodoxe oplossingen voor specifieke knelpunten. Het programma is gericht op het wegwerken van de gezamenlijk erkende achterstanden, het voorsorteren op een schaa sprong en voor de realisatie van de schaa sprong zelf. Daarbij fungeert het jaar 2010 als een tussentijds ijkpunt: zowel bij het vaststellen van het programma als bij de tussentijdse evaluatie van de uitvoering opdat de verdere groei in balans kan plaatsvinden.
Bij de uitwerking van het programma moet – in aansluiting bij de verschillende taken en verantwoordelijkheden - inzicht ontstaan in de vraag welke bijdragen door het rijk, de regio en private partijen kunnen worden geleverd;
- ✓ De afspraken die kunnen worden gemaakt over de uitvoering van het ontwikkelingsplan zo spoedig mogelijk vast te leggen in een 'bestuursakkoord' van de gemeente Almere, de provincie Flevoland en de betrokken departementen. Partijen beschouwen dit bestuursakkoord als uitwerking van actie 4 van het procesconvenant landsdeel West, waartoe tussentijds afgestemd zal worden met de betreffende convenantspartijen;
- ✓ Een bestuurlijke organisatie in het leven te roepen voor het aansturen van het proces dat moet leiden tot het integraal ontwikkelingsplan en het bestuursakkoord: instelling van de Stuur- en Projectgroep waarin alle partijen ambtelijk vertegenwoordigd zijn en een regelmatig bestuurlijk overleg tussen een delegatie van het kabinet en de regio. De momenten van bestuurlijke besluitvorming zijn: ondertekenen van het startconvenant, vaststellen van het Integraal Ontwikkelingsplan en het ondertekenen van de bestuursovereenkomst;
- ✓ Binnen ieders eigen verantwoordelijkheid en beleidskaders elk maximaal bij te dragen aan de totstandkoming van het ontwikkelingsplan en het bestuursakkoord. Het betreft:
 - het leveren van informatie en zonodig verrichten van onderzoek
 - gelden en programma's
 - het zoeken naar onorthodoxe oplossingen, o.a. op het gebied van regelgeving en normering
 - het aanspreken van relevante (koepel)organisaties binnen de verschillende sectoren op hun rol in dezen.

Deze afspraken treden in werking op de datum waarop het door alle partijen is ondertekend. Aldus overeengekomen en getekend in Almere, 2003.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
(namens het rijk optredend als coördinerend minister voor het project Toekomst Almere)

.....
H.G.J. Kamp

De Commissaris van de Koningin in de provincie Flevoland

.....
Mr. M.J.E.M. Jager

De Burgemeester van Almere

.....
Drs. H.G. Ouwerkerk

DEEL B: Toelichting

1. project 'toekomst almere'

Met dit Startconvenant 'Toekomst Almere' geven de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het rijk het startsein om samen te werken aan de toekomstige ontwikkeling van Almere op korte, middellange en lange termijn. Aanleiding voor het Startconvenant vormen de keuzes in PKB deel 3 van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening om nieuwe verstedelijking binnen de Deltametropool te bundelen op en aan de Randstadring en om in dat kader aan Almere een belangrijke rol te geven in een verantwoorde opvang van deze groei.

Het kabinet heeft in een brief aan het College van B&W van Almere op 1 maart 2002 de gemeente Almere en de provincie Flevoland uitgenodigd om samen met het rijk een 'integraal ontwikkelingsplan' voor Almere op te stellen. Met dit ontwikkelingsplan kan invulling worden gegeven aan de opgave uit de Vijfde Nota. De minister geeft aan dat over de verstedelijkingsopgave voor de Deltametropool in de Vijfde Nota belangrijke keuzes zijn gemaakt. Eén daarvan is een aanzienlijke verstedelijkingsopgave voor Almere voor de periode ná 2010. Almere zal daarmee uitgroeien tot een grote stad. Zoals aangegeven in de Vijfde Nota dient het daarbij horende voorzieningenniveau volgens de minister te worden zekergesteld.

PKB deel 3 van de Vijfde Nota is niet in de Tweede Kamer behandeld. Het huidige kabinet heeft ter voorbereiding van een aangepaste versie van de PKB deel 3 de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid gepubliceerd. In de Stellingnamebrief wordt de opgave voor Almere bevestigd.

Uit PKB deel III van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening, januari 2002:

"In Almere wordt een zodanig groot deel van de nieuwe verstedelijking (binnen de Deltametropool, red.) gebundeld, dat deze gemeente zich tot een grote stad zal ontwikkelen. De voorzieningen zullen op een niveau worden gebracht dat hoort bij een groot centrum. In verband met de keuze voor verdergaande bundeling van de verstedelijking in Almere, stelt het rijk samen met de gemeente Almere en de provincie Flevoland een integraal ontwikkelingsplan op. In dit ontwikkelingsplan zal wonen, werken, recreatie, groen, water, infrastructuur en andere bij een dergelijke groei passende voorzieningen in samenhang worden uitgewerkt. Afstemming zal plaatsvinden met de provincies Noord-Holland en Utrecht en de gemeenten Amsterdam en Utrecht. Aanwijzing van een Nieuw Sleutelproject in Almere ter ondersteuning van de centrumontwikkeling, kan onderdeel uitmaken van dit integraal ontwikkelingsplan".

Uit de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid, november 2002:

"Het kabinet wil zeker zijn dat er, ook op middellange en lange termijn, structureel voldoende ruimte is voor verstedelijking. Dit geldt met name in West-Nederland, waar een grote ruimte vraag en een grote druk op de woningmarkt bestaat en beperkte ruimtelijke mogelijkheden zijn. Daarom onderschrijft het kabinet de ruimtelijke reserveringen van de eerdere uitwerking voor de Deltametropool, zoals die in de PKB tekst van de huidige Vijfde Nota is opgenomen. Dit betekent dat het kabinet blijft uitgaan van de voorziene groei van Almere voor de Noordvleugel voor de periode vanaf 2010. In het integraal ontwikkelingsplan Almere, waarbij het rijk en de verschillende decentrale overheden zijn betrokken, zal worden opgenomen onder welke condities de verdere verstedelijking zal plaatsvinden, met welk tempo en met welke mogelijkheden voor fasering. Daarbij zal rekening worden gehouden met de ontwikkeling van vraag en aanbod in de Noordvleugel."

In reactie op het initiatief van het rijk hebben de gemeente Almere, de provincie Flevoland en verschillende departementen van het rijk de afgelopen maanden verkend op welke wijze en onder welke voorwaarden zo'n integraal ontwikkelingsplan kan worden opgesteld. De resultaten van deze verkenning zijn neergelegd in dit Startconvenant voor het project 'Toekomst Almere'. Hierin leggen de samenwerkende partijen vast hoe en met welke inzet zij gezamenlijk gaan werken aan de totstandkoming van het Integraal Ontwikkelingsplan Almere.

1.1 Waarom een gemeenschappelijk project?

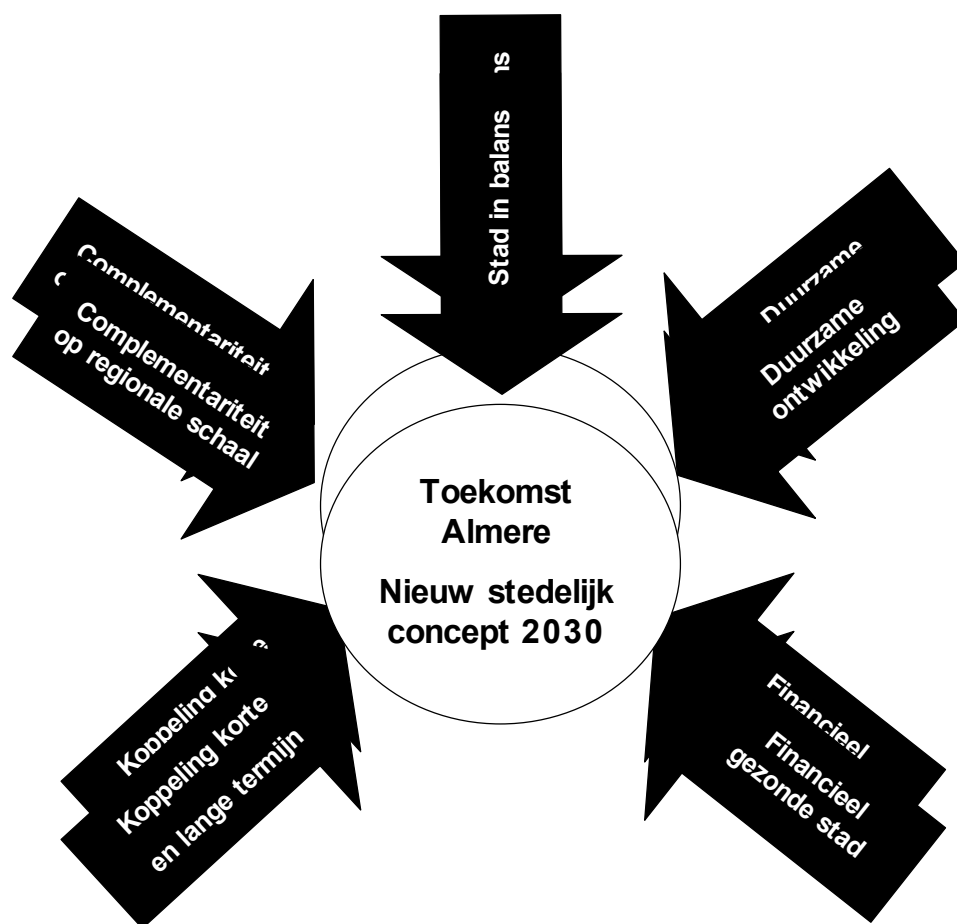
De samenwerking tussen de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het rijk in het project 'Toekomst Almere' is gebaseerd op verschillende inhoudelijke motieven.

1. De woningbouwopgave voor landsdeel West na 2010 is zeer aanzienlijk. Recente ontwikkelingen in de woningbouw tonen aan dat het instandhouden van de in de VINEX en VINAC overeengekomen woningproductie niet eenvoudig is. Een aanzienlijke productie in Almere – circa 30 procent van de totale uitbreidingsbehoefte op nieuwe locaties - zal noodzakelijk zijn om na 2010 te kunnen voldoen aan de taakstelling voor het landsdeel West.
2. De geschiedenis van Lelystad en Almere heeft geleerd dat het bouwen van een stad uit het niets geen gemakkelijke opgave is. Hoewel het huidige Almere, met 160.000 inwoners als resultaat van een snelle groei gedurende 27 jaar, in veel opzichten als succesvol wordt gezien heeft de snelle groei in een aantal opzichten een onbalans opgeleverd, zowel op sociaal-cultureel, economisch als op ruimtelijk terrein. Dit vormt een risico voor de samenhang en het evenwicht in de stad. Een eventuele doorgroei van Almere naar een stad van 300.000 tot 400.000 inwoners is een voor Nederland unieke opgave. Zonder directe betrokkenheid en inzet van het rijk en de provincie is een evenwichtige groei niet goed mogelijk.
3. Het concept van de Deltametropool als ruimtelijk en sociaal-economisch samenhangend gebied krijgt steeds meer vorm. Op termijn lijkt die ontwikkeling het enig mogelijke antwoord op de toenemende internationale concurrentie waarin de steden in Nederland elk te klein zijn om te kunnen concurreren met de grote stedelijke concentraties in de landen om ons heen. Daarvoor is een versterking van de kwaliteit van de hoofdstructuur nodig, onder meer door vergroting van de diversiteit. Voor stedelijke ontwikkelingen betekent dit profilering en complementariteit op regionale schaal. Een versterkte groei van Almere binnen de noordvleugel biedt een uitgelezen kans om dit beginsel van profilering en complementariteit op alle relevante terreinen te ontwikkelen. De stad moet in zijn toekomstige grootte immers nog ontworpen worden. Deze ontwikkeling - die de grenzen van gemeenten en provincies te boven gaat - vergt de inzet van het rijk, zowel ten aanzien van financiële prioritering als van bestuurlijke coördinatie. Voorts biedt de complementariteit op regionale schaal een goede insteek om de positie van Almere als grootste stad in Flevoland te beschouwen in relatie tot overige gebieden niet behorend tot de Deltametropool. Meer specifiek betreft dit de provincie Flevoland en het noorden en oosten van het land.

1.2 Doel en uitgangspunten van het project

Het doel van het project 'Toekomst Almere' is het gezamenlijk verkennen en vervullen van de voorwaarden waaronder Almere op een verantwoorde wijze door kan groeien naar een stad van 300.000 tot 400.000 inwoners in 2030. De kernvraag die daarbij beantwoord moet worden is: Hoe willen mensen leven in het Almere van 2030 en hoe kunnen hun sociale, culturele en economische behoeften op een verantwoorde manier worden geacommodeerd? Bij de beantwoording van deze kernvraag worden de volgende vijf gemeenschappelijke uitgangspunten gehanteerd:

- Een stad in balans: meer evenwicht tussen het huidige en toekomstige aantal inwoners en de ontwikkeling van het voorzieningenniveau in termen van bereikbaarheid, werkgelegenheid en sociaal-culturele voorzieningen;
- Duurzame en sociaal veilige ontwikkeling: vasthouden aan de ontkoppeling tussen economische groei en toename van de milieudruk bij toenemende verstedelijking;
- Complementariteit op regionale schaal: een schaalsprong van Almere moet bijdragen aan de sociaal-maatschappelijke, kwalitatieve en duurzame ontwikkeling van de noordvleugel en de Deltametropool als geheel;
- Een goede koppeling tussen de korte en lange termijn: een verdere groeiopgave op lange termijn moet gepaard gaan met het opheffen van gezamenlijk erkende achterstanden op korte en middellange termijn;
- Een financieel gezonde stad op lange termijn: een evenwichtige verhouding tussen de lange termijn inkomsten en uitgaven van Almere.

Afbeelding 1.1. De uitgangspunten in het project 'Toekomst Almere'.

1.3 Stap voor stap op weg

Om het doel te bereiken, worden in de komende jaren de volgende stappen gezet:

1. Opstellen van een **Integraal Ontwikkelingsplan Almere** op basis van:
 - Een gezamenlijke verkenning van het huidige profiel van Almere en de aard en omvang van de gezamenlijk erkende achterstanden in het voorzieningenniveau van de stad in relatie tot vergelijkbare steden;
 - Een antwoord op de vraag wat voor stad Almere moet worden door de uitwerking van een nieuw stedelijk concept voor 2030, mede op basis van de op te stellen profielen;
 - Een meerjarenperspectief voor de periode tot 2030, dat inzicht geeft in de investeringen van publieke en private partijen in brede zin. Het gaat om investeringen die nodig zijn om gezamenlijk erkende achterstanden in te halen en voor te sorteren op een doorgaande groei van Almere na 2010.
2. Sluiten van een **Bestuursakkoord** waarin het rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere zich vastleggen op de uitvoering van het ontwikkelingsplan.
Mogelijk zullen hiernaast ook deellovereenkomsten met andere maatschappelijke organisaties worden afgesloten, bijvoorbeeld met milieubewegingen, welzijns-, culturele en onderwijsinstellingen, corporaties en het bedrijfsleven.

3. **Uitvoering** van het Integraal Ontwikkelingsplan Almere en het bestuursakkoord.
Deze stappen kunnen alleen worden gezet door de samenwerking tussen overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven verder te versterken. Het project 'Toekomst Almere' wordt daarom georganiseerd als een **open communicatieproces** waarin de ideeën, creativiteit en bijdragen van al deze partijen cruciaal zijn voor het bereiken van het gemeenschappelijke doel van het project.

Afbeelding 1.2. De stappen in het project 'Toekomst Almere'.

2. Opgaven

De opgaven voor Almere in de periode 2003-2030 liggen voor een deel besloten in het ontstaan en in de daaruit voortgekomen huidige situatie van de stad. Nieuwe ambities van bestuurders, bewoners en gebruikers maken de opgaven voor de toekomst compleet. Dit hoofdstuk beschrijft de opgaven van Almere tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de stad in de afgelopen 25 jaar en het nieuwe ontwikkelingsbeeld uit de Vijfde Nota.

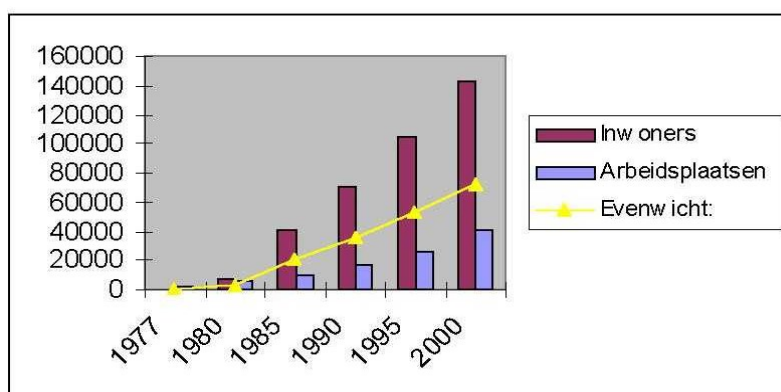
2.1 Ontwikkeling van Almere

Eind jaren zestig besloot het rijk tot de ontwikkeling van 'Zuidweststad', het latere Almere. De opzet was een goed bereikbare woon-werkstad van ongeveer 125.000 tot 250.000 inwoners te realiseren om de suburbanisatie rond Amsterdam en het Gooi in goede banen te leiden en op te vangen in een aantal gevarieerde woonmilieus. De stad moest zowel een opvangfunctie hebben voor wonen en werken binnen de eigen regio als een magneetfunctie vervullen voor het aantrekken van mensen en investeringen van buiten de regio. In 1976 werd begonnen met de bouw van Almere Haven, in 1980 met Almere Stad en in 1984 met Almere Buiten.

In een periode van 25 jaar heeft Almere zich ontwikkeld van een groeikern met een grote taakstelling op het gebied van de sociale woningbouw tot een middelgrote stad die vooral in trek is bij middengroepen en gezinnen met kinderen. In die periode heeft Almere een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de noordvleugel van de Randstad. Door telkens nieuwe ruimte te bieden, maakte de stad Almere het mogelijk om de behoefte voor wonen, werken en recreëren en natuurontwikkeling in de noordelijke Randstad binnen de grenzen van de noordvleugel te accommoderen.

Anno 2002 biedt Almere een aantrekkelijke leefruimte aan circa 160.000 inwoners. De stad heeft een aantal belangrijke kernkwaliteiten. De ruime en groene woonomgeving wordt hoog gewaardeerd, het stadshart en de wijkgebonden basisvoorzieningen zijn redelijk tot goed bereikbaar voor de inwoners en het groen-blauwe uitloopgebied is karakteristiek en in potentie van hoge kwaliteit. Het Almere van nu is kortweg te typeren als een middelgrote, groene stad waar het goed wonen is.

Maar het succes heeft ook een keerzijde. Door het hoge bouwtempo en een te eenzijdige - vooral op woningbouw gerichte - ontwikkeling is de stad nu niet in evenwicht. Hoewel de stad al jarenlang de snelste economische groei van Nederland kent, blijft de werkgelegenheid in Almere nog steeds achter in relatie met de omvang van de beroepsbevolking. De vraag naar en het aanbod van arbeid sluiten onvoldoende op elkaar aan.

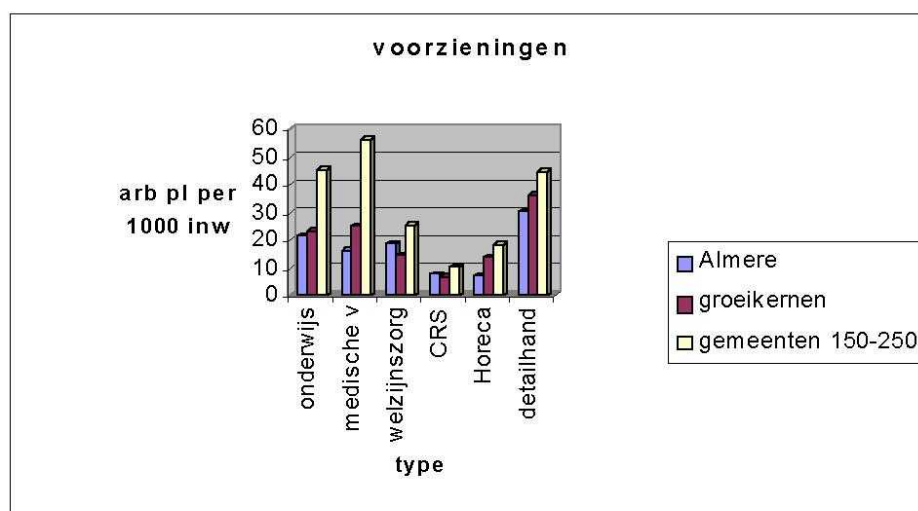

Afbeelding 2.1. Ontwikkeling van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen in Almere in de periode 1976-2001.

De ontwikkeling van bevolkingsvolgende voorzieningen in Almere – op het gebied van welzijn, gezondheidszorg, cultuur, (hoger) onderwijs en vrijetijdsbesteding – heeft ook geen gelijke tred kunnen houden met de groei van de bevolkingsomvang. Dit geldt zowel voor het aantal voorzieningen, bijvoorbeeld een te klein winkelbestand, als voor de variatie en spreiding over verschillende segmenten. Publieke en private investeringen in voorzieningen zijn achtergebleven.

'Topvoorzieningen' komen in Almere nauwelijks voor. Almere kan daarom zijn eigen bewoners onvoldoende bieden wat zij vragen op het terrein van bijvoorbeeld onderwijs, werk en vertier. De diversiteit aan woon- en werkmilieus is beperkt. Er is een tekort aan stedelijke milieus en woningen voor jongeren en ouderen.

Om de groei van Almere en de rest van de regio in 2020 en 2030 te kunnen accommoderen zijn ook flinke inspanningen ten aanzien van de kwaliteit van de bereikbaarheid nodig. Daarbij volstaan geen eenzijdige oplossingen, maar moet een mix van uiteenlopende maatregelen worden getroffen waarbij ook de onderliggende netwerken betrokken worden.

Afbeelding 2.2. Vergelijking van het voorzieningenniveau tussen Almere en vergelijkbare steden in Nederland.

2.2 Ambities voor de toekomst

In de Vijfde Nota wordt voor het landsdeel West gekozen om de grote toekomstige ruimtebehoeften voor wonen, werken, natuur, recreatie en waterberging te realiseren binnen het landsdeel zelf. Deze keuze impliceert een aanzienlijke taakstelling binnen de grenzen van steden en kleinere gemeenten. Daarnaast zullen ook nieuwe uitbreidingen van steden onvermijdelijk zijn. Er is voorzien in een verstedelijkingsopgave waarbij Almere groeit tot een stad van 300.000 tot 400.000 inwoners in 2030.

Voor Almere zijn deze voornemens van ingrijpende betekenis. Het stedelijk concept is ontworpen voor een stad van maximaal 250.000 inwoners. Door de Vinex- en Vinac-afspraken beweegt de jaarlijkse woningproductie zich al jarenlang op 3000 woningen, waardoor het inwonertal nu reeds 160.000 bedraagt. Dit aantal zal op basis van de huidige verstedelijkingsafspraken nog doorgroeien tot circa 205.000 inwoners in 2010. De nieuwe taakstelling uit de Vijfde Nota betekent dat de huidige woningproductie nog tot 2030 op hetzelfde peil zal moeten blijven. In technische zin is dat geen probleem; Almere bezit een organisatie die uitstekend op orde is en in staat om een jaarlijkse productie te realiseren, ook in perioden dat de markt minder gunstig is.

In sociaal-cultureel en stedenbouwkundig opzicht is de vraagstelling minder eenvoudig. Bestuurders en ontwerpers zijn van mening dat een eenvoudige verdubbeling van het huidige Almere geen optie is, wat inhoudt dat nu, vijftwintig jaar na het eerste ontwerp, opnieuw de vraag beantwoord moet worden wat voor stad Almere in 2030 wil zijn. Daarbij gaat het om de oriëntatie op de omgeving, de mate van verstedelijking, de diversiteit van de bevolking en de diversiteit van cultuur, economie en voorzieningen.

Binnen dat concept zal Almere zich gaan ontwikkelen als een stedelijk knooppunt, wat concreet inhoudt de vorming van een hoogwaardig stedelijk centrum met alle daarbij passende elementen. Daarnaast zal Almere vanwege zijn ligging een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling en waar nodig instandhouding, van het blauw-groene raamwerk.

Uit een confrontatie van de ontwikkeling van Almere en de ambities voor de toekomst ontstaan de opgaven waarvoor Almere staat. Die zijn niet alleen inhoudelijk of financieel, maar ook bestuurlijk, politiek en maatschappelijk van aard.

1. Vormgeven aan 'nieuwe stedelijkheid'

2. Naar een beter evenwicht tussen inwonertal en voorzieningenniveau

Startconvenant Toekomst Almere

3. Een vloeiende overgang van de ontwikkeling op de korte naar de lange termijn

Op dit moment werkt Almere aan de voltooiing van het huidige stedelijk concept. Tot 2005 worden 3.000 woningen en daarna tot 2010 2.000 woningen per jaar opgeleverd, volgens de afspraken die met het rijk zijn gemaakt in het kader van VINEX en VINAC. Als deze afspraken volgens planning worden uitgevoerd, zal de bouwmachine tegen 2010 tot stilstand komen. Op dat moment kan binnen het huidige concept geen grootschalige nieuwe groeitaakstelling meer geaccommodeerd worden. De keuze voor een nieuw stedelijk concept voor de schaa sprong betekent dan ook dat al ver vóór 2010 aanpassingen nodig zullen zijn in de uitvoering van de verstedelijking. Anticiperend op het nieuwe stedelijk concept voor 2030 kunnen al op korte termijn andere keuzes nodig zijn ten aanzien van locaties, dichtheden en type woon- en werkmilieus (bijvoorbeeld meer hoogstedelijke, maar ook groene en blauwe milieus). De partijen staan dan ook voor de gezamenlijke opgave om de uitvoering van de verstedelijkingsafspraken op korte termijn goed te laten aansluiten bij de schaa sprong op langere termijn.

4. Samenhang tussen identiteit en complementariteit in de Deltametropool

Een nieuw stedelijk concept voor Almere bouwt voort op de bestaande kernkwaliteiten en geeft een beeld van de meerwaarde en identiteit van die nieuwe stad in de noordvleugel van de Deltametropool. De opgave bestaat eruit een evenwichtige verhouding te realiseren tussen de compleetheid van Almere en de complementariteit van de steden binnen de noordvleugel van de Deltametropool. Complementariteit op regionaal niveau biedt kansen om de eigen identiteit van Almere sterker vorm te geven.

Om te komen tot regionale afstemming en complementariteit binnen de noordvleugel van de Deltametropool zal worden samengewerkt met de verschillende provincies, stedelijke regio's, de Bestuurlijke Commissie Randstad en het Bureau Regio Randstad.

Daarnaast zal ook de positie van Almere ten opzichte van andere regio's in het noorden en oosten opnieuw bepaald moeten worden.

5. Een financieel gezonde stad, ook op de langere termijn

Een nieuwe substantiële rol van Almere in de ontwikkeling van de Deltametropool vraagt om gezamenlijk op te stellen meerjarige investeringsprogramma's en om een passende grondpolitiek. Daarin moeten de voorwaarden worden geschapen om ook voor de lange termijn een gezonde verhouding te realiseren tussen structurele inkomsten en uitgaven.

6. Resultaten door samenwerking en draagvlak

Verschillen in perceptie over de opgaven waarvoor Almere staat, kunnen blijven doorwerken in de stappen die in het project gezet moeten worden. Dit vergroot de complexiteit, maar onderstreept ook het belang van samenwerking en draagvlak. Bestuurders vervullen hierin een sleutelpositie. Zij zullen oog moeten hebben voor een goede balans tussen de ontwikkelingen op korte en lange termijn, tussen de gewenste compleetheid van Almere versus de complementariteit binnen de Deltametropool en voor de samenhang tussen de fysieke, sociale en economische pijlers. Dat vraagt coalitievorming en intensieve samenwerking binnen de regio, tussen overheden en bedrijfsleven en tussen gemeente, provincie en rijk.

2.4 Accenten bij de uitwerking van de opgaven

De gemeente Almere, de provincie Flevoland en het rijk onderschrijven de gezamenlijke opgaven van het project, maar zullen bij de uitwerking van die opgaven elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid specifieke accenten leggen.

Accenten van Almere

Almere ziet zich voor de taak gesteld om tot 2010 de opgave van VINEX en VINAC te voltooien. Van die taak kwijt de gemeente zich door tot 2005 jaarlijks 3000 en daarna tot 2010 jaarlijks 2000 woningen op te leveren. Daarbij doet zich echter een tweetal problemen voor.

Het eerste probleem is de door de gemeente geconstateerde achterstand in het voorzieningenniveau. Hoewel er steeds naar gestreefd is om de voorzieningen die bij deze voortdurende verstedelijking horen tijdig gereed te hebben, is een aantal daarvan nooit gecreëerd of achter geraakt op de groei van het aantal inwoners. De meest in het oog springende daarvan is de weg- en railinfrastructuur.

Daarnaast hebben de werkgelegenheid, ziekenhuisvoorzieningen, culturele instellingen, hotel- en conferentieaccommodatie en instellingen voor (hoger) onderwijs geen van alle de omvang of kwaliteit die bij een stad van 160.000 inwoners gebruikelijk is. Zelfs vergeleken met andere groeisteden in Nederland is deze achterstand in publieke en private voorzieningen aanzienlijk.

Een tweede probleem doet zich voor op het terrein van de gemeentefinanciën. Hoewel de begroting momenteel sluitend is, zal de gemeente bij ongewijzigd beleid in de nabije toekomst geconfronteerd worden met groeiende structurele tekorten die hun oorzaak vinden in de wijze waarop destijds de aanleg van de stad is gefinancierd in relatie met de langdurige snelle groei.

De accenten die Almere wil leggen bij de uitwerking zijn duidelijk: de gemeente wil vanaf de start van het project zicht blijven houden op concrete oplossingen van deze problemen voordat men zich voor een volgende taakstelling vastlegt.

Accenten van de provincie Flevoland

Flevoland heeft een bijzondere positie door zijn ligging als schakel tussen de noordvleugel van de Deltametropool en het noorden en oosten van Nederland. Flevoland wordt daardoor onderdeel van de noordelijke ontwikkelingsas die vorm zal krijgen in de periode tot 2030. De provincie wil voor die periode zorgvuldig afwegen hoe deze ruimtelijke, meerzijdige oriëntatie verder moet worden ontwikkeld. Daarbij moet ook naar de concrete oplossingen op korte termijn worden gekeken. De positie van Almere - als het grootste stedelijke gebied binnen Flevoland - zal tegen die achtergrond in het project 'Toekomst Almere' nader worden bepaald. Dat betekent dat die meerzijdige oriëntatie op vele terreinen nog verder moet worden vormgegeven en dat de ontwikkeling van Almere ingepast moet worden in de strategische relaties van Flevoland met de Deltametropool en met het noorden en oosten van het land. De provincie Flevoland zal daartoe voorzien in de betrokkenheid van de overige Flevolandse gemeenten en van de aanliggende provincies bij de planvorming.

Accenten van het rijk

Het rijk ziet zich in de komende decennia gesteld voor een grote bouwopgave in het landsdeel West. Het rijk hecht veel waarde aan een duurzame invulling van deze verstedelijkingsopgave, waarbij de sociaal-economische en ruimtelijke component in samenhang moeten worden ontwikkeld. Om verdergaande verstedelijking van het platteland zoveel mogelijk af te remmen, kiest men ervoor om nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen zoveel mogelijk in en eventueel aansluitend aan bestaand bebouwd gebied te realiseren. Van nieuwe uitbreidingen in de Deltametropool is Almere de belangrijkste. Omdat de periode van 2010 – 2030 planologisch zeer dichtbij is, wil men tijdig nieuwe overeenkomsten voor na 2010 sluiten.

Het rijk ziet deze opgave verder als een essentieel onderdeel van het ontwikkelingsbeeld voor de Deltametropool zoals dat in de Vijfde Nota is uitgewerkt. Dat betekent dat de ontwikkeling van Almere moet worden afgestemd met andere ontwikkelingen binnen de noordvleugel van de Deltametropool. Deze opgave wordt in de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid bevestigd.

Synthese

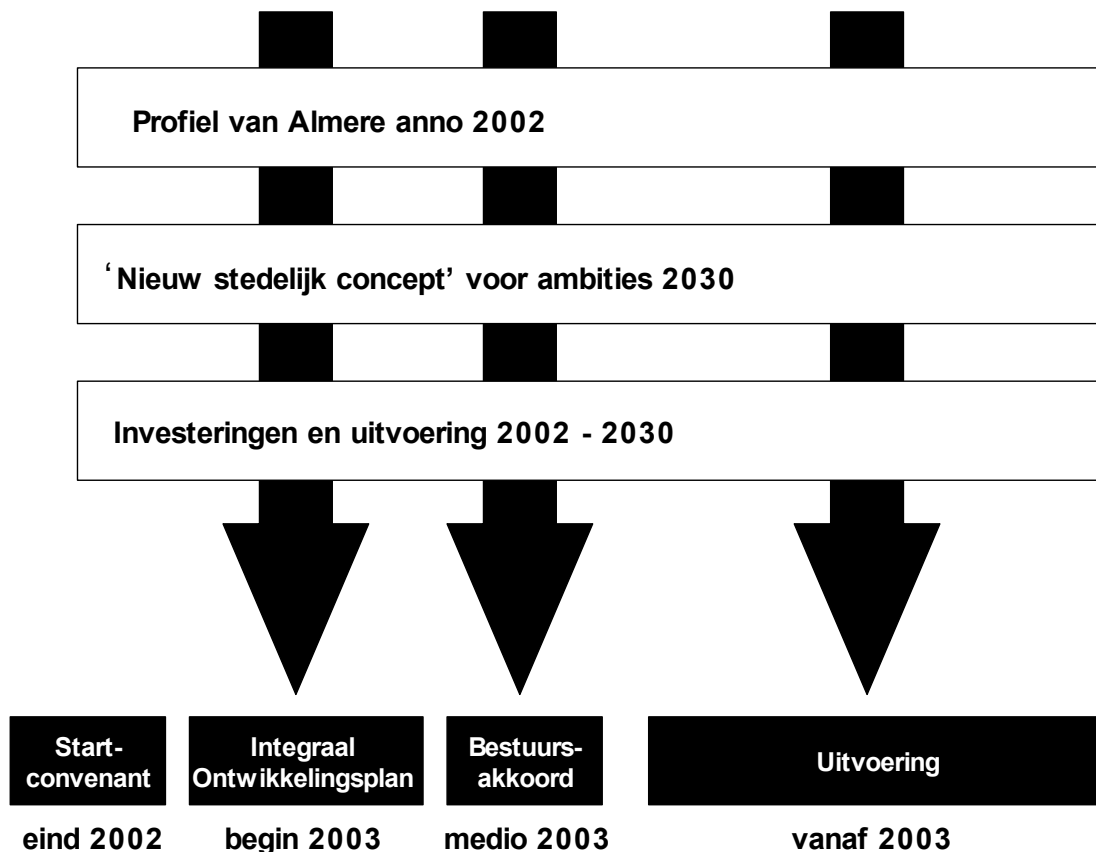
Bij de uitwerking van de gezamenlijke opgaven is de inzet van het rijk primair gericht op het accommoderen van de ruimtebehoefte in het landsdeel West op lange termijn en op de verdere ontwikkeling van de Deltametropool. Terwijl de provincie Flevoland zich vooral richt op de betekenis van Almere als grootstedelijk gebied binnen de provincie en in relatie met andere regio's, staat in Almere zelf de zorg voor de huidige bewoners en gebruikers op de voorgrond. Overigens wordt dit laatste ook door de provincie als ijkpunt gehanteerd. De brief van het kabinet erkent de verschillende accenten: "Het rijk streeft naar evenwicht tussen verstedelijking en ontwikkeling van het voorzieningenniveau. Om die reden en in het licht van de visie van Almere en Flevoland is het noodzakelijk in het ontwikkelingsplan omvang en aard van de gezamenlijk erkende achterstanden voor de totale periode tot 2030 te onderzoeken. Het jaar 2010 is daarbij een tussentijds ijkpunt". Dit betekent dat het integraal ontwikkelingsplan voor Almere niet alleen betrekking heeft op het accommoderen van de groei tot 2030, maar óók op het inhalen van de gezamenlijk erkende achterstanden op kortere termijn.

3. werkagenda

Dit hoofdstuk bevat de Werkagenda voor het project 'Toekomst Almere'. Daarbij gaat het vooral om het aangeven van het raamwerk en de hoofdonderdelen van de agenda. De verdere invulling zal samen met de bewoners van Almere, andere overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen tot stand moeten komen. De inhoud van de werkagenda is daarmee mede afhankelijk van hun initiatieven en voorstellen. Voor zover nu bekend zijn de acties op korte termijn al opgenomen in dit hoofdstuk.

3.1 Raamwerk van de agenda

Het raamwerk en de hoofdonderdelen van de werkagenda zijn weergegeven in afbeelding 3.1. Kerngedachte is dat het bouwen aan de toekomst van Almere in drie stappen uiteenvalt. Eerst vindt een gezamenlijke verkenning plaats van de huidige situatie voor verschillende onderwerpen: uitwerking van 'profielen' (divergentie). Vervolgens zal een nieuw stedelijk concept worden uitgewerkt (convergentie), dat inzicht biedt in 'welke stad Almere in 2030 wil zijn'. Voor dat concept moeten tenslotte de investeringen worden uitgewerkt voor zowel de korte termijn (eventuele inhaalslag en voorsortering) als voor de lange termijn (realisatie schaa sprong).

Afbeelding 3.1. Het raamwerk en de hoofdonderdelen van de werkagenda van het project 'Toekomst Almere'.

Gelijktijdig zullen verschillende acties van start gaan om inhoudelijke resultaten te boeken op alle onderdelen van de werkagenda. De resultaten van deze acties zullen worden vastgelegd in het Integraal Ontwikkelingsplan Almere. Het ontwikkelingsplan zal aangeven hoe - vanuit de gemeenschappelijk erkende huidige situatie - op een verantwoorde manier invulling kan worden gegeven aan het nieuwe stedelijk concept. Vervolgens zullen afspraken worden gemaakt over de uitvoering van het ontwikkelingsplan. Deze afspraken worden verankerd in een bestuursakkoord. Het gaat om afspraken over een samenhangend pakket van geld, regelgeving en samenwerking, dat nodig is voor het wegwerken van de gezamenlijk erkende achterstanden, het kunnen voorsorteren op een schaa sprong en voor de realisatie van de schaa sprong zelf. Daarbij fungeert het jaar 2010 als

een tussentijds ijkpunt. Zowel bij het vaststellen van het programma als bij de tussentijdse evaluatie van de uitvoering opdat de verdere groei in balans kan plaatsvinden. In het bestuursakkoord zullen ook afspraken worden vastgelegd over de organisatie van de uitvoering, bijvoorbeeld over de instelling van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie, de rijksbetrokkenheid op langere termijn, de verdeling van taken, (financiële) verplichtingen en bevoegdheden van partijen en de uitvoering van een monitoring- en evaluatieprogramma. Het bestuursakkoord wordt beschouwd als de uitwerking van het landsdeelconvenant West. Hiertoe vindt tussentijdse afstemming met dit besluitvormingsproces plaats.

3.2 Invulling van de agenda

Opstellen profielen Almere anno 2002

Voor de volgende onderwerpen worden profielen van de huidige situatie opgesteld:

- *Sociaal*
- *Cultureel*
- *Economisch*
- *Bereikbaarheid*
- *Groen-blauwe structuur*
- *Wonen*
- *Financiën en Grondbeleid*
- *Bestuurlijke samenwerking*

De hier aangegeven categorieën zijn globaal. In de uitwerking zal nader onderscheid worden gemaakt tussen deelterreinen. Zo kan bijvoorbeeld in het profiel 'Sociaal' uitwerking worden gegeven aan de aspecten onderwijs, jeugdbeleid en jeugdzorg, zorg en ouderenbeleid, welzijn, werkgelegenheid en veiligheid.

Het opstellen van profielen sluit aan bij één van de hoofdgedachten van de Deltametropool, namelijk het benadrukken van verscheidenheid en differentiatie binnen de Deltametropool als geheel. Het doel is om allereerst door een karakterisering van de huidige situatie van Almere in het perspectief van de noordvleugel tot een gemeenschappelijk inzicht te komen in de kwaliteiten en hiaten in Almere anno 2002. Per profiel zullen in hoofdlijnen de volgende zaken worden uitgewerkt:

- Analyse van de huidige situatie per deelterrein aan de hand van primaire gegevens;
- Inventarisatie van bestaande regelingen, programma's en afspraken voor Almere;
- Ontwikkelen van een visie op de effecten voor overig Flevoland van een meerzijdige ontwikkeling van Almere, waarbij met name gedacht kan worden aan de gevolgen voor de landbouw en de rol van de gemeente Zeewolde. Er wordt een "Atelier Almere in Flevoland" opgezet waarvan de resultaten be...

Profielen	Huidige situatie Almere	Nieuw stedelijk concept 2030	Investeringsplan 2002 - 2030	
Sociaal	?	?	?	Integraal Ontwikkelingsplan Almere
- Analyse van				
Cultureel	?	?	?	
- Evaluatie van				
Economisch	?	?	?	
- Aanbeveling				
Bereikbaarheid	?	?	?	
- Globale inrichting				
Groen - blauw	?	?	?	
- Energie en de				
Financiën en Grondbeleid		?	?	
- Praktijk tot stand				
Bestuurlijke samenwerking		?	?	
- Beeld worden ge				
Wonen	?	?	?	
- Noodzakelijke inv				

Afbeelding 3.2. Gezamenlijke invulling van de werkagenda leidt tot een integraal ontwikkelingsplan voor Almere.

Uitwerken nieuw stedelijk concept Almere 2030

Met een groei tot 300.000 - 400.000 inwoners in 2030 zal Almere één van de vijf grote steden in de Deltametropool zijn. De positie van Almere binnen de (noordvleugel van de) Deltametropool en ten opzichte van het noorden en oosten van Nederland verandert daarmee drastisch. Er ontstaat een heel ander soort stad in sociaal-maatschappelijk, economisch en cultureel opzicht. Om die reden kan niet automatisch worden uitgegaan van voortzetting van het huidige stedelijk concept. Een belangrijk onderdeel van de werkagenda bestaat dan ook uit de uitwerking van een nieuw stedelijk concept voor Almere op weg naar 2030 dat past bij de sociaal-culturele en economische ontwikkelingen in de samenleving. Belangrijke opgaven bij de uitwerking van dat concept zijn de aansluiting van de nieuwe stad bij de belevingswereld en wensen van burgers, de afstemming en complementariteit binnen de noordvleugel en de verhouding tussen de nieuwe hoofdstructuur en de variëteit aan woon- en werkmilieus van Almere. In het integraal ontwikkelingsplan zal op basis van de bevindingen een keuze worden gemaakt voor een sociaal-cultureel, economisch- en ruimtelijk concept. Het resultaat bestaat uit een visie op de toekomstige stad en op de invulling van nieuwe stedelijkheid als basis voor uitvoering. De opgave daarbij is dat met behoud van voldoende flexibiliteit robuuste keuzes worden gemaakt om inhoudelijk sturing te geven aan de noodzakelijke voorinvesteringen.

Om te komen tot een nieuw stedelijk concept zijn de volgende acties voorzien:

- De organisatie van een creatief proces dat zich vooral richt op de uitwerking van een sociaal-maatschappelijke, culturele, economische en ruimtelijke visie op de stad op weg naar 2030 (rekening houdend met de uitgewerkte profielen);
- Onderzoek naar de gevolgen van een schaa sprong op de bestaande stad (sociaal, economisch, ruimtelijk, ecologisch en qua flexibiliteit en fasering);
- Ontwerpen van een adequate bestuurlijke vormgeving bij de uitvoering van de schaa sprong (alliantievorming, actorenanalyse, knelpunten);
- De resultaten van het 'Atelier Deltametropool' betrekken bij het Integraal Ontwikkelingsplan.

Uitwerken investeringen en uitvoering 2002 - 2030

Op grond van de uitgewerkte profielen en het ontwikkelde nieuw stedelijk concept kunnen vervolgens de investeringen voor de korte termijn en lange termijn in beeld worden gebracht. Het begrip 'investeringen' moet daarbij breed worden opgevat. Het gaat om een totaal pakket van financiële, instrumentele en organisatorische maatregelen gericht op het leveren van maatwerk. Met dat pakket

van investerings- en uitvoeringsmaatregelen moeten enerzijds de gezamenlijk erkende achterstanden in het voorzieningenniveau worden weggewerkt en anderzijds de voorbereidingen worden getroffen voor de schaalsprong van Almere (bijvoorbeeld in de vorm van voorinvesteringen in grootschalige groenstructuren en infrastructuur). Ook de benodigde investeringen voor de realisatie van de schaalsprong zelf moeten in het pakket worden uitgewerkt. Een belangrijk aandachtspunt bij de uitwerking van het pakket is de vraag welke van de benodigde investeringen door de overheid moeten worden gedaan en waar er kansen liggen voor publiek-private of volledig private investeringen.

Ter onderbouwing van het programma worden de volgende acties voorzien:

- Onderzoek naar grondbeleid, verwerving, exploitatie en financieringsconstructies;
- Opstellen van een uitvoeringsprogramma met benodigde (voor-)investeringen, programma's en maatregelen gericht op het inhalen van gemeenschappelijk erkende achterstanden en op de voorbereiding en realisatie van de schaalsprong;
- Uitwerking van de verdeling van taken en verantwoordelijkheden bij de uitvoering.

4. organisatie

De wijze waarop het ontwikkelingsplan vorm en inhoud krijgt zal bepalend zijn voor de uitkomsten van het bestuursakkoord. De unieke opgave vraagt om een unieke benadering in aanpak en creativiteit. Daarbij is de communicatie met burgers, maatschappelijke organisaties, overheden en marktpartijen essentieel. Dit vraagt om een zorgvuldig en flexibel in te richten proces, waarbij termen als 'open planproces', het vormen van 'coalities met verschillende belanghebbenden' en het begaan van 'onconventionele wegen' onderdeel van het proces zullen zijn.

4.1 Organisatie van de samenwerking

De Stuurgroep wordt ondersteund door de 'Projectgroep Ontwikkelingsplan Almere'. In deze projectgroep werken ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeente Almere, de provincie Flevoland en de betrokken rijksdepartementen samen aan het project. Zij coördineren de inzet en de inhoudelijke werkzaamheden die vanuit de eigen organisatie, of vanuit voor specifieke onderwerpen ingestelde 'werkgroepen' worden ingebracht. De projectgroep bereidt langs deze weg de besluitvorming voor in de Stuurgroep. Voor de opstelling van het integraal ontwikkelingsplan en de uiteindelijke bestuurs-overeenkomst wordt door de partners gemeenschappelijk een communicatiestrategie uitgewerkt.

Met het ondertekenen van dit startconvenant besluiten het Kabinet, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland en het College van Burgemeester en Wethouders van Almere tot uitvoering van het convenant, tot instelling van de Stuurgroep waarin alle partijen ambtelijk vertegenwoordigd zijn en tot een regelmatig bestuurlijk overleg tussen een delegatie van het Kabinet en de regio.

Voor de uitvoering van het project 'Toekomst Almere' is een projectbureau ingericht als een samenwerkingsverband tussen de drie partners. Dit 'Projectbureau Toekomst Almere' werkt in opdracht van de interdepartementale 'Stuurgroep Ontwikkelingsplan Almere'. Het projectbureau organiseert en begeleidt het totale traject van proces, inhoud, besluitvorming en communicatie voor het startconvenant, het ontwikkelingsplan en het bestuursakkoord. Het projectbureau kiest zelf geen partij, maar stimuleert zinvolle synergie tussen partijen en maakt mogelijke verschillen van inzicht hanteerbaar in het proces. De verantwoordelijkheid voor het proces ligt daarmee bij het projectbureau; de inhoudelijke keuzes over de koers en inhoud van het project blijven de uitdrukkelijke verantwoordelijkheid van de bestuurlijke partners verenigd in de Stuurgroep.

4.2 Verantwoordelijkheden partners startconvenant

De Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening geeft aan dat het integraal ontwikkelingsplan voor Almere door "het rijk, samen met de gemeente Almere en de provincie Flevoland" opgesteld zal worden. Dat wordt bevestigd in de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid. Hiermee wordt de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de drie partijen uitgedrukt, waarbij het rijk echter een initiërende en regisserende rol zal spelen. Namens het kabinet zal de minister van VROM een coördinerende taak hebben.

Het ontwikkelingsplan heeft betrekking op een breed spectrum aan beleidsterreinen. De rollen, taken en verantwoordelijkheden zullen op elk van deze terreinen voor de participanten verschillend liggen. Met het ondertekenen van dit convenant binden partijen zich om zich maximaal in te zetten voor de realisering van een bestuursakkoord. Dit houdt in dat alle partijen actief zullen participeren in het totstandkomingsproces en een inspanningsverplichting aangaan om binnen hun eigen verantwoordelijkheid en beleidskaders maximaal bij te dragen aan het ontwikkelingsplan. Het betreft:

- het leveren van informatie en zonodig verrichten van onderzoek;
- gelden en programma's;
- het zoeken naar onorthodoxe oplossingen, o.a. wat betreft regelgeving en normeringen;
- het aanspreken van relevante (koepel)organisaties binnen de verschillende sectoren op hun rol in dezen.

De specifieke betrokkenheid van elk der partijen – naast de coördinerende rol van het ministerie van VROM - wordt weergegeven in het onderstaande schema:

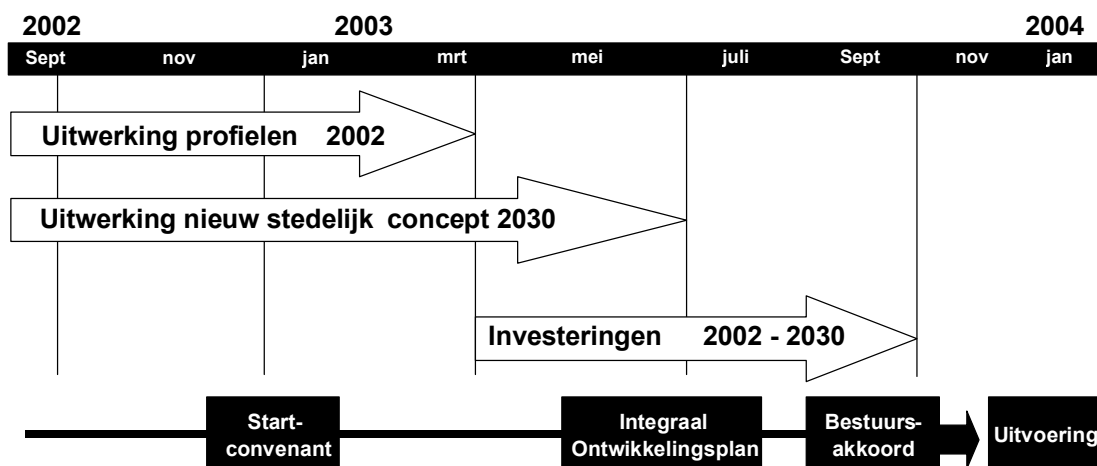
Ministerie van VROM	Ruimtelijke ordening, milieubeleid, (sociale) woningbouw, stedelijke vernieuwing, knooppuntontwikkeling, sleutelprojecten
Ministerie van V&W	Weg- en rail infrastructuur, transportbeleid, waterbeheer
Ministerie van LNV	Beleid voor het platteland
Ministerie van Financiën	Financieringsproblematiek van de opgave, grondbeleid
Ministerie van BZK ¹	Bestuurlijke arrangementen en experimenten, politie, gemeentefinanciën, veiligheid
Ministerie van EZ	Ruimtelijk economisch beleid
Ministerie van OCW	Bekostiging en spreiding van onderwijs en cultuur
Ministerie van VWS	Gezondheidszorg, sociaal beleid, welzijn, sport en recreatie
Ministerie van SoZaWe	Arbeidsmarktbeleid, Europese fondsen
Provincie Flevoland	Stimuleren van en investeren in de sociaal-culturele, economische en ruimtelijke ontwikkeling, samenwerking met bestuurlijke en private partners, vaststelling in provinciale plannen
Gemeente Almere	Ontwikkelen visie, draagvlak onder bevolking, financieringsproblematiek, samenwerking met bestuurlijke en private partners, vaststelling in gemeentelijke plannen

Het tot stand brengen van draagvlak onder de bevolking is de taak van de Gemeente Almere, die daartoe een communicatietraject met de samenleving ontwerpt in het kader van “De Almeerse Stadsvisie”. De uitvoerende rol ligt hier uitdrukkelijk bij het gemeentebestuur.

De provincie Flevoland en de gemeente Almere zijn verantwoordelijk voor de afstemming met de partijen in de regio. De projectdirecteur bewaakt de voortgang en samenhang van deze trajecten.

4.3 Tijdpad

In de brief van het kabinet van 1 maart 2002 is voor het project ‘Toekomst Almere’ gekozen voor een krappe tijdslijn. Het startconvenant was oorspronkelijk voorzien in het voorjaar 2002, het bestuurs-akkoord begin 2003. De uitgestelde besluitvorming over de Vijfde Nota heeft tot vertraging geleid. De verkiezingen voor zowel de Raad van Almere als de Tweede Kamer hebben tot opschuiven van de planning geleid. Hoewel een breed proces met vele participanten niet altijd nauwkeurig te plannen valt, zal onderstaand tijdschema worden nagestreefd.

Afbeelding 4.1. De projectplanning

¹ Naast de betrokkenheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken op het terrein van de politie en veiligheid, zal voor dit terrein mede afstemming plaatsvinden met het ministerie van justitie.